ۇمتكە تولى القاپ، ۇلكەن بستەر تندىرۇعا بولاتىن ىرىستى ٴۇڭىر

(باسى 1 ـ بەتتە)

كاسپورىندارىن دشكەرىلەي ارالاپ، قىزمەت تەكسەرىپ، تەكسەرۇ ـ زەرتتەۇ جۇرگىزىپ، وسىناۋ ىرىستى ٴۇڭىردىك جالپى بەتتىك گۇلدەنۇى، جان ـ جاقتى گۇلدەنۇى ٴۇشىن دشكەرىلەگەن تۇرده ايقىن بەتالىس كورسەتتى، داماۋدىك تىك قوزعاۋشى كۇشىن ۇستەدى.

جاڭا داۋىردەگى شعىس سولتۇستىك ٴۇڭىر تىك سەرپىلىسكە دايىندالۇدا، بولاشاعى كەك، ۇلكەن بستەر تندىرۇعا بولادى.

(1) ۇمتكە تولى القاپ

"باس شۇجي، قاراڭىزشى، قازىر مىنا جۇگەرىلەر ٴارى بىيك، ٴارى ۇلكەن شقتى، ٴوسۇ جاعدايى سۇيىندىرەدى، ەندى 2 ايدا پىسادى، سول كەزدە مۇنان 800 كيلوگرامنان ارتىق استىق الۇعا بولادى، بىيل ٴبز تاعى دا مول ٴونىم الاتىن بولدىق".

7 ـ ايدىك 22 ـ كۇنى تۇستەن كەيىن سۇڭلياۋ جازىعىنىك قوينىاۋىندا، جىلىن ولكەسىنىك سىپىك قالاسى لىشۇ اۋدانىنداعى مەملەكەتتىك مىلليون مۇلىق جاسىل ازىق ـ تۇلىك شىكىزاتىن (جۇگەرى) ولشەمەندىرىپ ٴوندىرۇ بازاسىنىك وزەكتى ۇلگى كورسەتۇ اۋماعىندا باس شۇجي شي جينپىڭ راشەتكانىك جانىندا تۇرىپ شەتسز دە شەكسز بۇيرالانا تولىقتىرىلىپ تۇرعان جۇگەرى اتىزىنا كوز تاستادى.

بۇل 5 جىل ارالىعىندا شي جينپىڭنىك جىلىنگە كەلىپ 3 ـ رەت قىزمەت تەكسەرۇى. وسى جولى كەلگەننىڭ دە الدىمەن قۇنارلى قارا توپىراقتى وڭىرگە كەلىپ، ماڭداي الدى ۇلكەن ٴىس ـــ استىق ٴوندىرىسى جونىندە تەكسەرۇ ـ زەرتتەۇ جۇرگىزدى.

"الدىڭعى جىلى حيلۇڭجياڭنىك جياڭسانجياڭىنداعى كۇرىشتى كوردىم، بۇل جولى جۇگەرىنىك جاعدايىن بىلۇگە كەلدىم"، ـ دەدى شي جينپىڭ جۇگەرى اتىزىندا وسى جولعى ساپارىنىك ماقساتىن تىلگە الىپ، ـ "بىيل جازعى استىقتان مول ٴونىم الناتىندىعى بەلگىلى بولدى، ەندىگى شەشۇشى ٴتۇيىن ـــ كۇزگى استىقتا قالدى. بىيل اپات از بولعان جوق، مەن شعىس سولتۇستىك وڭىرىندەگى ەگىس داقىلدارىنىك ٴوسۇ جاعدايىنا ەرەكشە كوڭىل بولەمىن".

قازىر ٴدال جۇگەرىنىك اتالعى باس جارىپ، شاشاقتالاتىن كەز، جۇگەرىنىك باسىندىعى شاشاقتار كۇن ساۋلەسىمەن الىتىندىاي جارقراپ كورىنەدى. ون شاقتى ۇشقىشسز ۇشاق ٴدارى شاشۇ جۇمىسىن جۇرگىزىپ جاتتى.

جىلىن ولكەلىك اۋىل شارۋاشىلىق، اۋىل ـ قىستاق مەڭگەرەسىندەگى جاۋاپتى جولداس بىلاي دەپ مالىمەت بەردى: بىيل جىلىن ولكەسى بويىنشا استىق داقىلدارىنىك ەگىس كولەمى 830 مىڭ مۇ ارتتى، جۇگەرىنىك ٴونۇ مولشەرى 96.06%كە جەتتى، بۇل جاقىنعى 5 جىلدان بەرگى ەڭ جاقسى دەڭگەي، جۇگەرى، كۇرىش، سويا بۇرشاق سىندى 3 ۇلكەن ٴتۇر ساباعىنىك قازىرگى بىيكتىگى تۇگەلدەي بىلتىرعى سايكەس مەزگىلدەگىدەن بىيك، سونىمەن قاتار اپاتتان ساقتانۇ جانە اپات زيانىن ازايتۇ جاعىندا دا ۇسىنىلمىدى ارتتىردىق.

كوز الدىنداعى جۇگەرىنىك ٴوسۇ جاعدايىن كورىپ، جاعايدان مالىمەتتى تىڭداعان سوڭ، شي جينپىڭ بىلاي دەپ باسا دارىپتەدى: "استىق نەگز عوي! دەرت ـ دەربەزدىك، زياندى جاندىكتىڭ الدىن الۇدى جانە ونى تىزگىندەۇدى كۇشەيتىپ، كۇزگى استىقتان دا ايتارلىقتاي مول ٴونىم الۇعا ۇمتىلىپ، تۇتاس جىلدا استىقتان مول ٴونىم الۇعا جانە ەكونوميكالىق، قوعامدىق داماۋعا نەگز قالاۋ كەرەك".

لىشۇ اۋدانى استىق وندىرىسىندە مەملەكەت بوينىشا 5 قۇاتتى اۋدانىنىك ٴبىرى، سونداي ـ اق قارا توپىراقتى قورعاۋدىك جانە ودان پايدالانۇدىك سناق اتىزى. 2007 ـ جىلدان باستاپ، بۇل جەر جۇگەرى ساباعىمەن جەردى جابۇ، تۇتاس بارىسى ماشينالاسقان ٴوندىرىس تەحنيكاسىن وزەك ەتكەن لىشۇ ۇلگىسى جونىندە نزدەنىس جاساي باستاپ، استىقتىڭ ٴتۇسىمىن ارتتىرۇ مەن قارا توپىراقتى قورعاۋدىك قوس ونىمدىلىگىن قالىپتاستىردى.

شىجعان دستىققا قاراماي، باس شۇجي شي جينپىڭ جۇگەرى اتىزىنىك دشىنە كىرىپ، قارا توپىراق قيما بەتتىن باقىلاۋ تۇيىننەن كەلىپ، قارا توپىراقتى قورعاۋ جاعدايىن تەكسەرىپ كوردى، سونداي ـ اق سول جەردەگى ەگىن شارۋاشىلىعى ماماندارىمەن كەڭەس قۇردى.

جۇڭگو اۋىل شارۋاشىلىعى داشۇەسىنەن كەلگەن لي باۋگو پروفەسسور لىشۇ اۋدانىنا تامىر تارتىپ عىلمي زەرتتەۇمەن شۇعىلدانعانىنا 10 نەشە جىل بولىپتى. ول قازىلعان قارا توپىراق قاباتىنىك قيما بەتتىن كورسەتپي تۇرىپ باس شۇجيگە بۇل جەردەگى قارا توپىراق قاباتىنىك بۇرىن كەمىندە 60 سانتيمەتر كەلەتىندىگىن، چيك پاتشالىعىنىك سوڭعى كەزىندە تىك اشا باستاعانىن بەرى، جەلدىك جەمىرۇىمەن، سۇدىك شايۇىمەن، ٴار جىلى كەمىندە 3 ميلليمەتر مولشەرىندە ازايىپ وتىرعاندىعىن ايتتى.

"100 قانشا جىل بولىپتى، ٴونىمدى شارا قولدانباساق، ەندى بىرنەشە ون جىلدان كەيىن، ٴسرا، تۇگەلدەي جوعالىپ كەتەر"، ـ دەدى باس شۇجي الاڭداپ.

"ٴبز ٴبىر ٴادىس ويلاپ تاپتىق، جۇگەرىنىك ساباعىن اتىزدا قالدىرساق، قارا توپىراقتى ٴبىر قابات كورپەمەن قىمتاپ قويعان ٴتارىزدى بولادى، بۇل جەلدىك جەمىرۇىنىك، سۇدىك شايۇىنىك الدىن الىپ، قۇاڭشىلىققا توتەپ بەرۇ، دىمقلدىقتى ساقتاۋ رولىن اتقارىپ قالماساتان، جۇگەرى ساباعى شىرىگەننەن كەيىن توپىراقتاعى ورگانيكالىق زاتتاردى كوبەيتەدى. توپىراق بوس، جۇمساق بولسا، جۇگەرىنىك تامىر جۇيەسى دە اناعۇرلىم تەرەڭگە تارتادى، بۇل جاپىرىلۇعا دا توتەپ بەرە الادى"، ـ دەدى لي پروفەسسور باس شۇجيگە قارا توپىراقتى قورعاۋدىك لىشۇ ۇلگىسىن ەگجەي ـ تەگجەيلى تانىستىرىپ.

"بۇل ۇلگىنى قورىتىندىلاپ، جالپىلاستىردىڭىزدار ما؟"، ـ دەپ سۇرادى باس شۇجي دەن قويا.

"لىشۇ اۋدانىندا 2 ميلليون مۇعا، بۇكىل ولكەدە 18 ميلليون مۇعا جالپىلاستىردىق، ەندى 40 ميلليون مۇعا جالپىلاستىرۇدى جوسپارلاپ وتىرمىز".

"بۇل قىزمەت وتە ماڭىزدى!"، ـ دەدى باس شۇجي شي جينپىڭ تەرەڭنەن تولعاپ، ـ "شعىس سولتۇستىك دۇنيە جۇزىندەگى 3 ۇلكەن قارا توپىراقتى ٴوڭىردىك ٴبرى، 'التىن جۇگەرى بەلدەۇى'، 'سويابۇرشاق مەكەنى'، قارا توپىراقتى جەردەن جوعارى ٴتۇسىم، مول ٴونىم الۇمەن بىرگە، توپىراقتىك قۇنارلىلىعى كەمەيۇ ماسەلەسىنە دە ٴدوپ كەلىپ وتىرمىز. ٴسوز جوق، ۇتىمدى شارا قولدانىپ، قارا توپىراق سىندى 'ەگىستىك جەردىك مىسىق ايۇىن' ويداعىداي قورعاپ، ۇرپاقتارىمىزعا قالدىرۇىمىز كەرەك. لىشۇ ۇلگىسى قورىتىندىلاۋعا جانە جالپىلاستىرۇعا تاتيدى".

قارا توپىراقتى قورعاۋدان عىلىم ـ تەحنيكا ارقىلى اۋىل شارۋاشىلىعىن كوركەيتۇ تۇرالى ٴسوز قوزعاعان باس شۇجي بىلاي دەپ اتاپ كورسەتتى: "اۋىل شارۋاشىلىعىن وسىزاماندىندىرۇدا، باستىسى، عىلىم ـ تەحنيكانى وسىزاماندىندىرۇعا سۇيەنۇ، اۋىل شارۋاشىلىعى مەن عىلىم ـ تەحنيكانىك توعىسۇىن كۇشەيتۇ، اۋىل شارۋاشىلىعى بازالارى مەن عىلمي زەرتتەۇ مەكەمە ـ ورىندارىنىك سەلبەستىگىن كۇشەيتۇ كەرەك، مامان ـ وقىمىستىلار دىسسەرتاتسيانى بايتاق دالاعا جازىپ، شارۋالاردىك وزىق اۋىل شارۋاشىلىعى تەحنيكالارىن يگەرۇىنە، ەڭ جاقسى تەحنيكامەن ەڭ جاقسى استىقتى ەگۇىنە مۇمكىندىك جاساۋ كەرەك".

اۋىل شارۋاشىلىعىن وسىزاماندىندىرۇدا عىلىم ـ تەحنيكامەن قاناتاندىرۇ كەرەك، بۇل ٴوندىرىس جانە شارۋاشىلىق جۇرگىزۇ ۇلگىسىندە جاڭالىق اشۇدان ايرىلا المايدى.

2015 ـ جىلى شي جينپىڭ جيلىندە قىزمەت تەكسەرگەندە جىلىن ولكەسىنەن "وسى زامانعى اۋىل شارۋاشىلىعىنىك اتويىشىسى" بولۇدى تالاپ ەتكەن بولاتىن. 5 جىل ٴوتتى، جىلىن ولكەسى وسى زامانعى اۋىل شارۋاشىلىعىنىك شارۋاشىلىق جۇرگىزۇ جۇيەسىن جەدەل ورناتىپ، قازىرگە دەيىن 36 مىڭ وتباسلىق ەگىس الاڭىن، 86 مىڭ سەلبەستىك كوۋپەراتيۇىن قۇرىپ ۇلگىردى.

جۇگەرى اتىزىنان شىققان سوڭ، باس شۇجي شي جينپىڭ لىشۇ اۋدانى كاڭپىڭ ٴمالىسى باليمياۋ قستاعىنداعى لۇۋي اۋىل شارۋاشىلىعى ماشينالارى شارۋالار كاسپىتىك سەلبەستىك كوۋپەراتيۇىنە كەلدى.

سەلبەستىك كوۋپەراتيۇىنىك اۋلاسىندا، ٴبىر قاتار وسىزاماندانعان اۋىل شارۋاشىلىعى ماشينا ـ جابدىقتارى باس شۇجيدىك نازارىن اۋدارادى.

"مناۋ جۇگەرى وراتىن كومباين، جۇگەرىنىك شاشاعىن تازالاۋ، قابىعىن سىدىرۇ، جيناپ كولىككە تيەۇ جۇمىستارىن ٴبىر جولدا ورىندايدى؛ مناۋ وسىمدىك باپتاۋعا ارنالعان ماشينا، ارام ٴشوپتى وتاۋعا، اتىزداعى زياندى جاندىكتەردەن ساقتانۇعا قولدانىلادى؛ مناۋ تايلاۋ ماشيناسى، بۇنىك ەڭ ۇلكەن ارتقىشىلىعى، ساباقتى جيناۋ، ۇگىتۇ، شاڭىن تازارتۇ جۇمىسىن ٴبىر جولدا ورىنداپ، سوڭىندا تايلاپ شعارادى، ايرىقشا قارىسى الۇعا بولەنىپ تۇر..."، سەلبەستىك كوۋپەراتيۇىنىك القا باستىعى لۇ ۇي ۇيدەگى قۇندى مۇلكتەردى تۇگەندەگەندەي ٴبىر ـ بىردەن تانىستىرىپ شقتى.

سەلبەستىك كوۋپەراتيۇى قۇرىلعان سوڭ، جەردى ايىنالىمعا سالۇ ارقىلى كولەمدەنگەن، ماشينالاسقان شارۋاشىلىق جۇرگىزۇ جۇزەگە اسىرىلىپ، ٴىرى تۇرپاتتى ماشينالار كەڭ كوسلگەن اتىزداردا جۇمىس دستەپ، اۋىل شارۋاشىلىعى ٴوندىرىسىنىك ونىمدىلىگى زور مولشەردە جوعارىلاپ، شارۋالاردىك كىرىسى قوماقتى ارتىپ، ونىك ەسەسىنە ەڭبەك كۇشەمەلىلگى ايتارلىقتاي تومەندەدى.

"كوۋپەراتيۇكە كىرگەن سوڭ، قاندىاي سەزىمدە بولدىڭىزدار؟"، سەلبەستىك كوۋپەراتيۇىنىك اۋلاسىندا باس شۇجي جۇمىس باسىندا تەكسەرۇ ـ زەرتتەۇ جيىنىن اشتى.

"توتەنشە جاقسى!"، كوۋپەراتيۇ مۇشەلەرى ٴبىرىنىك ٴسوزىن ٴبىرى جالعاپ، كوۋپەراتيۇكە كىرگەننەن كەيىن قول جەتكىزگەن ناقتى تيىمدىلىكتەرىن جاپا ـ تارماعاي ايتىپ بەردى:

"جەردى كوۋپەراتيۇكە بەرىپ الاڭسز بولدىق، ٴوزىمىز جەكەلەي ەكەننەن جاقسى بولادى ەكەن"، "ٴبىر جىلدا پايدا بولىسىنان 8000 نەشە يۋان الدىم، مەرەكە ـ مەيرام سايىن سەلبەستىك كوۋپەراتيۇى تاعى بىزگە بۇرشاق مايى، ۇن سياقتى يگىلىكتەر تاراتىپ تۇرادى"، "مەن سەلبەستىك كوۋپەراتيۇىندە اۋىل شارۋاشىلىعى ماشينالارىن جۇرگىزۇشى بولىپ دستەيمىن، اينا تۇراقتى ەڭبەكاقى الامىن"، "مەن بوس ۋاقىتىمدا ۇيدە كونىس ەگىپ، بازارعا اپارىپ ساتىپ ۇساق ـ تۇيەككە جۇمسايتىن تيىن ـ تەبەن تاۋىپ الامىن"، "جايشىلىقتا سىرتقا شىعىپ جۇمىس دستەپ، ٴۇي ٴشىن بەزەندىرۇ، مەن شۇعىلدانىپ، جىلىنا 40 مىڭ يۋاننىك ۇستىندە تابىس تابامىن". "مەن 10 شاقتى سيىر باعىپ وتىرمىن، جىلىنا 70 ـــ 80 مىڭ يۋان كىرىس كىرگىزەمىن"...

"كەرەمەت ەكەنسىڭدەر! جەر اينالىمعا سالىنعان سوڭ، قولدارىڭىز بوساپ، سەلبەستىك كوۋپەراتيۇىندە قىزمەت دستەتىن بولىپسىزدار، قوسىمشا كاسىپپەن شۇعىلدانىپ، كوپ ارنامەن كىرىستى ارتتىرۇعا بولادى ەكەن. سىزدەردىك نزدەنستەرىڭىز ەرەكشە ٴماندى، ٴوز سەلبەستىك كوۋپەراتيۇىڭىز جانە شارۋاشىلىق جۇرگىزۇ ۇلگىسىندە جاڭالىق اشۇدان ايرىلا المايدى.

2015 ـ جىلى شي جينپىڭ جيلىندە قىزمەت تەكسەرگەندە جىلىن ولكەسىنەن "وسى زامانعى اۋىل شارۋاشىلىعىنىك اتويىشىسى" بولۇدى تالاپ ەتكەن بولاتىن. 5 جىل ٴوتتى، جىلىن ولكەسى وسى زامانعى اۋىل شارۋاشىلىعىنىك شارۋاشىلىق جۇرگىزۇ جۇيەسىن جەدەل ورناتىپ، قازىرگە دەيىن 36 مىڭ وتباسلىق ەگىس الاڭىن، 86 مىڭ سەلبەستىك كوۋپەراتيۇىن قۇرىپ ۇلگىردى.

جۇگەرى اتىزىنان شىققان سوڭ، باس شۇجي شي جينپىڭ لىشۇ اۋدانى كاڭپىڭ ٴمالىسى باليمياۋ قستاعىنداعى لۇۋي اۋىل شارۋاشىلىعى ماشينالارى شارۋالار كاسپىتىك سەلبەستىك كوۋپەراتيۇىنە كەلدى.

سەلبەستىك كوۋپەراتيۇىنىك اۋلاسىندا، ٴبىر قاتار وسىزاماندانعان اۋىل شارۋاشىلىعى ماشينا ـ جابدىقتارى باس شۇجيدىك نازارىن اۋدارادى.

"مناۋ جۇگەرى وراتىن كومباين، جۇگەرىنىك شاشاعىن تازالاۋ، قابىعىن سىدىرۇ، جيناپ كولىككە تيەۇ جۇمىستارىن ٴبىر جولدا ورىندايدى؛ مناۋ وسىمدىك باپتاۋعا ارنالعان ماشينا، ارام ٴشوپتى وتاۋعا، اتىزداعى زياندى جاندىكتەردەن ساقتانۇعا قولدانىلادى؛ مناۋ تايلاۋ ماشيناسى، بۇنىك ەڭ ۇلكەن ارتقىشىلىعى، ساباقتى جيناۋ، ۇگىتۇ، شاڭىن تازارتۇ جۇمىسىن ٴبىر جولدا ورىنداپ، سوڭىندا تايلاپ شعارادى، ايرىقشا قارىسى الۇعا بولەنىپ تۇر..."، سەلبەستىك كوۋپەراتيۇىنىك القا باستىعى لۇ ۇي ۇيدەگى قۇندى مۇلكتەردى تۇگەندەگەندەي ٴبىر ـ بىردەن تانىستىرىپ شقتى.

سەلبەستىك كوۋپەراتيۇى قۇرىلعان سوڭ، جەردى ايىنالىمعا سالۇ ارقىلى كولەمدەنگەن، ماشينالاسقان شارۋاشىلىق جۇرگىزۇ جۇزەگە اسىرىلىپ، ٴىرى تۇرپاتتى ماشينالار كەڭ كوسلگەن اتىزداردا جۇمىس دستەپ، اۋىل شارۋاشىلىعى ٴوندىرىسىنىك ونىمدىلىگى زور مولشەردە جوعارىلاپ، شارۋالاردىك كىرىسى قوماقتى ارتىپ، ونىك ەسەسىنە ەڭبەك كۇشەمەلىلگى ايتارلىقتاي تومەندەدى.

"كوۋپەراتيۇكە كىرگەن سوڭ، قاندىاي سەزىمدە بولدىڭىزدار؟"، سەلبەستىك كوۋپەراتيۇىنىك اۋلاسىندا باس شۇجي جۇمىس باسىندا تەكسەرۇ ـ زەرتتەۇ جيىنىن اشتى.

"توتەنشە جاقسى!"، كوۋپەراتيۇ مۇشەلەرى ٴبىرىنىك ٴسوزىن ٴبىرى جالعاپ، كوۋپەراتيۇكە كىرگەننەن كەيىن قول جەتكىزگەن ناقتى تيىمدىلىكتەرىن جاپا ـ تارماعاي ايتىپ بەردى:

"جەردى كوۋپەراتيۇكە بەرىپ الاڭسز بولدىق، ٴوزىمىز جەكەلەي ەكەننەن جاقسى بولادى ەكەن"، "ٴبىر جىلدا پايدا بولىسىنان 8000 نەشە يۋان الدىم، مەرەكە ـ مەيرام سايىن سەلبەستىك كوۋپەراتيۇى تاعى بىزگە بۇرشاق مايى، ۇن سياقتى يگىلىكتەر تاراتىپ تۇرادى"، "مەن سەلبەستىك كوۋپەراتيۇىندە اۋىل شارۋاشىلىعى ماشينالارىن جۇرگىزۇشى بولىپ دستەيمىن، اينا تۇراقتى ەڭبەكاقى الامىن"، "مەن بوس ۋاقىتىمدا ۇيدە كونىس ەگىپ، بازارعا اپارىپ ساتىپ ۇساق ـ تۇيەككە جۇمسايتىن تيىن ـ تەبەن تاۋىپ الامىن"، "جايشىلىقتا سىرتقا شىعىپ جۇمىس دستەپ، ٴۇي ٴشىن بەزەندىرۇ، مەن شۇعىلدانىپ، جىلىنا 40 مىڭ يۋاننىك ۇستىندە تابىس تابامىن". "مەن 10 شاقتى سيىر باعىپ وتىرمىن، جىلىنا 70 ـــ 80 مىڭ يۋان كىرىس كىرگىزەمىن"...

"كەرەمەت ەكەنسىڭدەر! جەر اينالىمعا سالىنعان سوڭ، قولدارىڭىز بوساپ، سەلبەستىك كوۋپەراتيۇىندە قىزمەت دستەتىن بولىپسىزدار، قوسىمشا كاسىپپەن شۇعىلدانىپ، كوپ ارنامەن كىرىستى ارتتىرۇعا بولادى ەكەن. سىزدەردىك نزدەنستەرىڭىز ەرەكشە ٴماندى، ٴوز سەلبەستىك كوۋپەراتيۇىڭىز كەسكىن، جۇرەك قاعىسىن ولشەيتىن رول سياقتى زەردەلى ونىمدەردى تانىستىردى، سونداي ـ اق سول جەردە سيفرلى مودەلدەۇ تەحنيكاسىمەن جاسالعان اۋتوماتتى جۇرگىزۇ سىناق جۇيەسىن قولدانىپ كورسەتتى.

كورمە زالىندا شىت جاڭا ەلەكتر قوزعالتقىشتى، زەردەلى يىتەرىنەتتىك بايلانىس تەحنيكاسى تۇعىرى، جوعارى قۇاتتىق سۇتەكتى جانار زات باتەريالى موتور سياقتى ەڭ جاڭا عىلىم ـ تەحنيكالىق جاڭالىق اشۇ جەتىستىكتەرى، "حۇڭچي" سياقتى مارکاداعى بۇكىلدەي ەلەكترمەن قوزعالاتىن SUV، ساۋلەتتى ساۋدالىق جەڭىل اۋتومۇبيل، سۇيەر سپورتتىق اۋتومۇبيل، شوفەرسز مينبۇس سياقتى ەڭ جاڭا ۇلگىدەگى قۇراستىرىلعان اۋتومۇبيل گاز ـ قاتار ٴتەزىلىپ تۇر.

باس شۇجي شي جينپىڭ ارالاي ٴجۇرىپ كوردى، ٴالسن ـ ٴالى اۋتومۇبيلدىك جوبالانۇى، يقۇاتى سياقتى جاعدايلاردى سۇراستردى، تاعى جاڭا ۇلگىدەگى اۋتومۇبيلگە قىزىعا وتىرىپ كورىپ، رولدى ۇستاپ، سەزىنىپ كوردى: "شىننىدا، ادامدى تاڭ قالدىرادى ەكەن، ٴپشىنى ٴساندى بولىپ قالماستان، ونان دا ماڭىزدىسى، جوعارى تەحنيكا دا ايگىلەنىپتى".

بىيل جىل باسىنان بەرى، ەندەتتىك نقپالىندا اۋتومۇبيل كاسىبى اۋىر سوققىعا ۇشىرادى، 1 ـ اۋتومۇبيل توبى جاڭالىق اشۇعا سۇيەنە وتىرىپ، ٴونىمنىك ساتىلىمىن ٴتيمىسز جاعدايدا جوعارىلاتىپ، الدىڭعى جارتى جىلدا ٴبىر ميلليون 630 مىڭ اۋتومۇبيل ساتتى، اسىرەسە، حۇڭچي سياقتى تانمالى دەربەس مارکا اۋتومۇبيلدەرىنىك ٴوندىرىسى، ساتىلىمى ۇزدىكسز ارتتى.

"ٴبز جاساۋ كاسىبىندە قۇاتتى مەملەكەتكە اينالۇ ٴۇشىن، اۋتومۇبيل وندىرۇدە قۇاتتى ەل بولۇىمىز كەرەك"، ـ دەدى باس شۇجي شي جينپىڭ 1 ـ اۋتومۇبيل توبىنىك جۇمىسشى ـ قىزمەتكەرلەرىنىك ۇاكىلدەرىنە تەرەڭ ماعىنادا.

"ٴبز ٴوزىمىزدىك اۋتومۇبيل جاساۋ كاسىبىمىزدى دامىتۇدا 1 ـ اۋتومۇبيل توبى سياقتى وسىنداي كاسىپورىندار اتويشى بولۇى كەرەك. ٴسوز جوق، شەشۇشى وزەكتى تەحنيكالاردى ٴوزىمىز يگەرۇىمىز، وسىنداي مۇرات ورناتىپ، ۇلتتىق اۋتومۇبيل تانمالى مارکالارىن دامىتۇىمىز كەرەك. قازىر جۇڭگو جاساۋ كاسىبىندەگى قۇاتتى مەملەكەت، ونەركاسىپتەگى قۇاتتى مەملەكەت بولۇدىك انا ـ ەۇرلىم جوعارى نىساناسىنا قاراي دامۇ ٴۇشىن، ستراتەگيالىق جاڭا ورىكەندەگەن كاسىپتەردى دامىتۇ جاعىندا ورايدى مىقتى يگەرۇ، اينالما جولدا باسپ وزۇ كەرەك".

1 ـ اۋتومۇبيل توبىنىك رەفورماسى، دامۇى جىلىننىك، ٴتىپتى، شعىس سولتۇستىك ٴوڭىردىك لاۋلاعان ورتتە قايتا سومدالۇىنىك، قايتا تۇلەپ قاناتتانۇىنىك نقشام كورىنىسى.

رەفورمانى تەرەڭدەتۇ ـــ شعىس سولتۇستىكتى گۇلدەندىرۇدىك ماڭداي الدى مىندەتى، جاڭالىق اشۇ قابىلەتىن كۇشەيتۇ، جاڭا، كونە قوزعاۋشى قۇاتتاردىك اۋىسۇىن جۇزەگە اسىرۇ ـــ شعىس سولتۇستىكتىك گۇلدەنۇىنىك، داماۋىنىك ٴتۇبىرلى جولى.

جاڭىچۇن جاڭا رايونىندا شعىس سولتۇستىكتى گۇلدەندىرۇدىك جاڭا كەزەكتى شەشۇشى ٴساتى بارلىققا كەلدى. جىلىن جاڭا كەزەكتى شعىس سولتۇستىكتى گۇلدەندىرۇ ستراتەگياسىن اتقارۇدى دايەكتىلەندىرۇ بارىسىندا ماڭىزدى جەتەكتەۇ، جەبەۇ رولىن ساۋلەلەندىرۇدە.

7 ـ ايدىك 23 ـ كۇنى تۇستەن كەيىن شي جينپىڭ جاڭا رايون جوباسى كورمە سارايىنا كەلىپ، جاڭا رايون قۇرىلعان 5 جىلدان بەرگى داماۋ جاعدايىن ەگجەي ـ تەگجەيلى ۇعىستى.

جوعارى، جاڭا تەحنيكا كاسىپورىندارىنان 480ىن، عىلىم ـ تەحنيكالىق "كەشەنتاي الىپ" كاسىپورىندارىنان 239ىن، جەتىلدىردى، "جىلىن ـ 1" جاساندى سەرىگى، وسىرگىش گورموندى قايتا قۇراۋ سياقتى دۇنيە جۇزىندەگى ماڭداي الدى عىلىم ـ تەحنيكا جەتىستىكتەرىنەن ٴبىر توبىن جەتىلدىردى؛ "ولشەمدى جەر + ۇادە ٴتۇزىمى" رەفورما شاراسىن الدىمەن اتقارىپ، "بىرەگەي شارۋاشىلىق ـ ساۋدا ورتاسىن قالىپتاستىرۇدىك جاڭا 50 تارماعىن" العا قويدى... كورمە سارايىندا ايقىن كەستە، بەينە جازبا ماتەريالدارى جانە توتە سەزىنۇگە بولاتىن جاڭالىق اشۇ ونىمدەرى جاڭا رايون قۇرىلىسىندا قول جەتكەن تابىستاردى ايگىلەيدى.

"جاڭا رايوننىك داماۋى ٴبىرشاما تەز، جۇرگەن جولى دا دۇرىس ەكەن". باس شۇجي شي جينپىڭ تۇراقتاندىرۇمەن بىرگە، قۇلشىنىس بەتالىسىن دا ونان ارى ايقىن كورسەتتى، ـ "جاڭا رايوننىك داماۋىنداعى تەتىك ىشكى مانىنە قاراۋ كەرەك، مەملەكەت ستراتەگياسىنىك قاجەتىن ارقاۋ ەتىپ، جوعارى دەڭگەيدە جوبالاۋ العى شارتىندا، شەشۇشى ٴتۇيىن كاسىپ تىزبەگىن، قامداۋ تىزبەگىن تىڭعىلىقتى تۇرده دامىتىپ، شوعىرلى، ماندىك داماۋ جولىمەن ٴجۇرىپ، شعىس سولتۇستىكتىك گۇلدەنۇى مەن داماۋىنداعى ماڭىزدى قوزعالتقىشقا شىن مانىندە اينالۇ كەرەك".

7 ـ ايدىك 24 ـ كۇنى تۇستەن بۇرىن باس شۇجي شي جينپىڭ جىلىن ولكەلىك پارتكوم مەن ولكەلىك ۇكىمەتتىك قىزمەت مالىمەتىن تىڭداعاندا، بىلاي دەپ قايتالاي باسا دارىپتەدى: ەكونوميكانىك جوعارى ساپالى داماۋىنا، ٴسوز جوق، باسا ٴمان بەرىپ، ەكونوميكالىق داماۋدىك ساپالىق وزگەرىسىن، ونىمدىلىك وزگەرىسىن، قوزعاۋشى كۇش وزگەرىسىن كۇش سالا ىلگەرىلەتىپ، ەكونوميكانىك باسەكەلىك قۇاتىن، جاڭالىق اشۇ قۇاتىن، حاۋىپ ـ قاتەرگە توتەپ بەرۇ قابىلەتىن نعايتۇ كەرەك.

ول جىلىندى ساپاسى اناعۇرلىم جوعارى، ونىمدىلىگى اناعۇرلىم جاقسى، قۇرىلىمى اناعۇرلىم ساپالى، باسىمدىعى تولىق جارىققا شعارىلاتىن داماۋ جاڭا جولىمەن جۇرۇدە تىڭعا قۇلاش سەرمەۇگە جىگەرلەندىردى.

(3) نەگزگى ساتىنى جونگە سالۇدىك تەتىگى

حالقتىك تۇرمىس دەڭگەيىن ۇزدىكسز جوعارىلاتۇ ـــ شعىس سولتۇستىكتى گۇلدەندىرۇدىك شعار ٴتۇيىنى جانە تابان تىرەر تياناعى. بۇل ٴتۇيىندى باس شۇجي جادىنان شعارعان ەمەس.

1 ـ اۋتومۇبيل توبى زەرتتەۇ ـ اشۇ باس مەكەمەسىنىك تاجىريبەحاناسىندا داشۇەدەن بىيل عانا وقۇ تاۋسقان بىرنەشە وقۇشى بار ەكەنىن ەستىپ، باس شۇجي شي جينپىڭ ولاردىك قايسى مەكتەپتەن وقۇ تاۋسقانىن، قانشا تابىس تابا ـ تىنىن، قازىرگى جۇمىس ورنىنا رازى ـ رازى ەمەستىگىن نقلاس قويا سۇرادى.

كاسپورىن جاۋاپتىسى باس شۇجيگە بىيل 1 ـ اۋتومۇبيل توبىنىك بىيل جوعارى مەكتەپتەن وقۇ تاۋسقان 1100دەن استام وقۇشىنى جۇمىسقا قابىلداعانىن، ەڭبەكاقى دەڭگەينىك چاڭچۇن وڭىرىندە ەداۋىر جوعارى ەكەنىن، اۋتومۇبيل كاسىپ سالاسىندا دا ورتا جوعارى دەڭگەيدە تۇراتىنىن ايتتى.

شي جينپىڭ مۇنى ەستىپ قاباعات قۇاندى. ول كوپشىلىككە بىلاي دەدى: ەندەتتىك نقپالىندا، بىيل جوعارى مەكتەپتەن وقۇ تاۋسقان وقۇشىلار، شارۋا جۇمىسكەرلەر سياقتى قاۋىم جۇمىستانۇدا قيىندىققا ٴدوپ كەلدى. ٴار دارەجەلى پارتكومدار مەن ۇكىمەتتەر ەرەكشە كوڭىل ٴبولىپ، ونى حالىق تۇرمىسى قىزمەتىندەگى كەلەلى مىندەت ەتىپ، بەلسەنە شارت ـ جاعداي ازىرلەپ، جوعارى مەكتەپتەن وقۇ تاۋسقان وقۇشىلاردىك جۇمىستانۇىنا شىنايى كەپىلدىك ەتتى. جوعارى مەكتەپتەن وقۇ تاۋسقان قالىك وقۇشىلار دا كاسىپ تاڭداۋ كوزقاراسىن، جۇمىستانۇ كوزقاراسىن وزگەرتىپ، ٴوز ورندارىن تاۋىپ، جۇمىسقا بايىپتى، تاباندىلىقپەن كىرىسىپ، ٴومىر مۇراتىن جۇزەگە اسىرۇى كەرەك.

(جالعاسى 3 ـ بەتتە)